

Transcriptie interview met Hugo Weiland, 16 december 2019

Inhoudsopgave

1. Samenstelling gezin.

Beroep vader en moeder.

Vader kapitein bij de koopvaardij. Vijf jaar thuis in oorlog.
2. Kleermakerij opa in Cobetstraat.

Oorlogsherinneringen met name aan gewonden bij het begin van de oorlog.

Drie lagere scholen.

Gymnasium op Fruinlaan, in de oorlog op hoek Steenschuur-Langebrug.
3. Feest vanwege 350 jaar bestaan van de Latijnse school en ruzie met de rector.
4. Nog meer oorlogsherinneringen en bezittingen van Joodse burens in huis.
5. Vrijwilligerswerk bij de NBBS.

Werk bij Unilever.
6. Verhuizing naar Oostenrijk.

Ontmoeting met vrouw Heidi.

Bals in Wenen.
7. Directeur van Slavenburg's bank Leiden.
8. Slavenburg's bank wordt overgenomen door Crédit Lyonnais. Dhr. Weiland wordt met behoud van salaris aan de kant gezet.
9. Penningmeester van vereniging Nederland-Oostenrijk.
10. Leerstoel Oostenrijkse geschiedenis aan Leidse universiteit.
11. Vrijwilligerswerk bij Werkmanswoningen.
12. Schouwburg gered.
13. Oprichting studentenvereniging Quintus.

I-1: We zijn hier bij de heer Hugo Weiland, geboren 26 mei 1930. Als eerste, waar bent u geboren?

G: In dit huis in Oegstgeest.

I-1: En hoe was de samenstelling van het gezin waar u uit komt?

G: Een moeder en een vader, die bij de koopvaardij zat, en één broer, die arts is. Specialistisch viroloog en medisch bacterioloog. [Harro Th., geb. 28-3-1933 Oegstgeest, Huize 'Ten Anker']

I-1: Leeft uw broer nog?

G: Die leeft nog en woont in Leiden.

I-1: Welke beroepen hadden uw vader en moeder?

G: Mijn moeder had een lager onderwijsdiploma en een conservatoriumopleiding en heeft dus, ook toen ze getrouwd was, voornamelijk pianoles gegeven. Individueel, niet op school, maar aan huis. Vandaar dat die piano er staat. [Eva Weiland-Kloots trad ook op als zangeres]

I-1: En uw vader zat in de koopvaardij en wat betekende dat?

G: Dat betekende dat hij de Kweekschool voor [de] Zeevaart heeft gedaan. Dat betekende dat hij het diploma van 1^e Officier had en dat betekende dat hij kapitein op een schip kon worden als daar plaats voor was. En dat betekende ook dat hij wiskundeleraar op een middelbare school kon zijn. Ja, ze moesten de sterren kunnen lezen om te bepalen waar ze waren. Dat is een heel wiskundig proces. Het stuurmanschap is eigenlijk een wiskundige berekening.

I-2: Navigatie.

G: Tegenwoordig heb je het makkelijker.

I-1: Maar uw vader was veel van huis?

G: Veel van huis. Ik ben door mijn moeder voornamelijk opgevoed. Maar mijn vader kon, in mei '40 zaten wij hier natuurlijk vlakbij de frontlinie, via de A44 niet in Amsterdam komen. Ik herinner me nog heel goed het gesprek bij de bevelhebber hier uit de buurt, die zat op de Hofdijck en die zei: "Meneer Weiland, u mag die weg niet op, u mag niet naar Amsterdam. Want bij de Postbrug in Voorhout is de toestand op dit moment, dat was al na de capitulatie, zeer gevaarlijk, dus u mag niet weg." Toen zat hij hier.

I-1: En hoe lang heeft dat geduurd?

G: Tot '45 en toen is hij meteen gaan varen, want toen moest hij die mensen, die lang weg geweest waren, wilden natuurlijk ook graag een keer naar huis. En toen is hij gegaan en het eerste wat hij was, was een troepentransportschip, wat met Franse militairen naar Vietnam ging. Naar Saigon. Hij heeft nog een Franse onderscheiding daarvoor gekregen. [lacht hier heel hard om].

I-1: Waar woonden uw grootouders van vaders kant?

G: Van vaders kant woonden ze in Gelderland in Brummen [grootvader Hugo Weiland, gehuwd met Johanna Petronella Franchimont, overleed 19-1-1943 te Brummen, 81 jaar oud] en van moeders kant woonden ze in Leiden [Matthijs Kloots, geb. Leiden 1-11-1875, overl. Oegstgeest 6-6-1955, coupeur, trouwde Leiden 17-7-1901 Johanna Maria Winterink, geb. Amsterdam, overl. Heerenveen 2-4-1960; hieruit Eva Kloots, geb. Vlaardingen 24-4-1903, overl. Leiden 29-8-1957]. Vandaar dat dit huis hier staat. Want hij was vaak weg, dus was zij dicht bij haar ouders. Dat was de enige reden. Want hij heeft dit huis laten bouwen. Toen hij verloofd was, stel u voor wat een tijden, liet hij dit huis voor zijn bruid bouwen. Zonder de uitbouw; het was toen wel iets anders dan nu. [Abraham Weiland, stuurman ter koopvaardij, geb. Katwijk 1899, tr. Leiden 8-2-1927 Eva Kloots]

I-1: Dus uw moeder zat vlak bij haar ouders?

G: Precies.

I-1: Dus daar bent u ook veel geweest?

G: Daar ben ik veel geweest. Die woonden in de Cobetstraat [nr. 47]. Toen ik op het gymnasium was, at ik altijd bij mijn grootouders. Als ik een uur vrij had ging je even kijken.

I-1: Hoe zag die Cobetstraat er uit in die tijd?

G: Die was toen voor een groot gedeelte zoals hij nu is. En het gymnasium dat in de Fruinlaan stond, was kort daarvoor gebouwd. Maar ik herinner me nog dat zij een sloot hadden naast het huis, die eigenlijk van de singel liep min of meer en dan verder door. Achter die Cobetstraat was er eigenlijk nog niks. Helemaal weiland. Toen later is er wel gauw bijgebouwd. Want aan de kant van de Hogewoerd [Hoge Rijndijk] was natuurlijk wel gebouwd, maar daarachter nog niet. Het was ongeveer de laatste straat van Leiden toen.

I-1: En uw grootvader, wat deed hij voor de kost?

G: Die had een kleermakerij.

I-1: Waar?

G: Bij hem thuis en de kleermakers kwamen naar hem. En die kleermakers naaiden wat hij gesneden had. Zo ging dat. Hij had zijn opleiding in Engeland gehad. Dat deed hij dus gewoon aan huis, net zoals de artsen hun praktijk aan huis hadden.

I-1: Hebt u daar wel eens gewerkt of was dat allemaal apart?

G: Nee, daar hebben we nooit gewerkt, mijn moeder en mijn grootvader ook niet.

I-1: Het was dus gewoon voor de gezelligheid.

G: En als mijn vader weg was, gingen we daar op zondag eten. Nog één van de herinneringen uit de oorlog is dat in de meidagen het kleine trammetje van Oegstgeest nog naar het eind van de Hoge Rijndijk reed, ondanks al die gevechten. Dat heeft op mij een geweldige indruk gemaakt. Toen moest ik me omdraaien, toen kwam er een open vrachtwagen met gewonden, die naar het Academisch Ziekenhuis gebracht werden. Dat was toen nog alleen het poortgebouw. En de gebouwen er omheen natuurlijk. Dat herinner ik me nog steeds.

I-1: Uw moeder wilde niet dat u dat zag?

G: Nou, liever niet; het is een open vrachtwagen. Ik zat bij de welpen, bij de Oegstgeester Satrya's, die gingen toen broeken enz. brengen bij die gewonden. Dat waren waarschijnlijk ook gewonden, die op die vrachtwagen lagen.

I-1: Dus op die manier kwam u er ook mee in aanraking?

G: Precies ja!

I-1: Waar volgde u de lagere school?

G: Dat heb ik op drie plaatsen gedaan, moet ik eerlijkheidshalve zeggen. Het eerste jaar op de Terweeschool, de openbare lagere school. In die tijd werd de Montessorischool opgericht. Mijn moeder zat in het bestuur daarvan of was daar zeer bij betrokken [lid van de Raad van Commissarissen van de Stichting voor Montessori-onderwijs te Leiden en Omgeving vanaf mei 1938] en toen die school dus aan de Geversstraat [46, geopend 1-9-1938] kwam, werden wij daar naartoe gestuurd. Althans gingen we daar op. Dat was een heel bepaald soort onderwijs, wat als je later toelatingsexamen voor het middelbaar onderwijs moest doen, eindexamen heette dat, dat lukte dan niet. Die hele klas, die dus na zes jaar was daar niet voor geprepareerd. En wat gebeurde er toen op een gegeven moment? Toen heeft mijn vader ingegrepen en die zegt: "Dat risico lopen we niet verder", en heeft gekeken wat in Leiden voor zo'n geval de beste school was en waar de beste leraren waren en heeft me gestuurd naar de Christelijke School op het Noordeinde van meneer [A.L.L.] Gathier. Zo heette hij, dacht ik, maar dat weet ik niet helemaal zeker. En wij kwamen in de klas van meneer Gras. En meneer Gras heeft me, toen bleek dat ik toch wel redelijk intelligent was in verhouding tot de rest, klaargemaakt voor dat toelatingsexamen. Dus ik ben op drie lagere scholen geweest.

I-1: En het is toch nog goed gekomen met u. Wat zijn uw herinneringen verder aan die tijd?

G: Eigenlijk verhoudingsgewijs vrij weinig. Je weet wel welke meisjes daar rondliepen en ook een paar jongens weet je nog wel; dat waren je vriendjes. Maar zodra je op de middelbare school gaat, tenminste dat was bij mij zo. Die spelen dan geen rol meer, zeker niet als je gaat studeren. Maar als je dan heel veel ouder wordt, dan kom je ze weer tegen.

I-1: Want woonden hier in de buurt kinderen?

G: Er woonden hier erg weinig kinderen. Nu wel gelukkig en toen onze dochter geboren werd ook. Hier was alleen maar de zoon van de koster van de Gereformeerde kerk.

I-1: En waar speelde u dan?

G: Ik speelde op de Oranjelaan verder. Daar waren wel kinderen.

I-1: Maar die zaten op een andere school natuurlijk.

G: Die zaten op een andere school. Maar die zaten wel weer op dezelfde middelbare school en een gedeelte daarvan studeerde later ook in Leiden.

I-1: Daar hebt u meer herinneringen aan?

G: Ja, en die is hier later komen wonen en dat was voor mij heel belangrijk. Hiernaast woonden, het huis hiernaast stond er nog niet en daarnaast woonde dokter [A.] Kuyper [kinderarts], die had vijf

kinderen daar. Maar dat was allemaal in onze middelbare schooltijd. En daar speelde de oudste van uitstekend piano en zelf had ik dus vioolles gekregen. Dus had ik behalve mijn moeder ook nog een leeftijdgenoot, die me kon begeleiden. Want alleen één instrument is een beetje ...

I-1: En het is ook wat gezelliger om samen te spelen.

G: Ja, natuurlijk, en je woont vlak bij elkaar. We hadden een bepaald fluitje, je belde niet, je floot even. Ja, één van ons kwam dan en als hij niet kwam, kwam ik.

I-1: Leuk. Toen bent u dus naar het gymnasium gegaan. Dat stond in de Fruinlaan.

G: Maar in de oorlog hebben we gezeten op de hoek van het Rapenburg [=Steenshuur] en de Langebrug. Dat was in de hongerwinter, zolang het kon. Dat was het Nut van het Algemeen, die zat daar. In het gymnasium kon niet gestookt worden en daar waren kachels. Dat was het punt. En dat was de grap, die afgelopen zondag nog was (dat ik ook in die). Dat ik me nog herinner, die bombardementen op het station, dat de gewonden met handkarren uit de Haverzaklaan naar het Poortgebouw van het ziekenhuis werden gereden. Ik was toen al een beetje ouder, een jaar of veertien.

I-1: Dat hebt u allemaal gezien?

G: Ja, dat heb ik allemaal gezien. En wat toen ook al het Museum voor Volkenkunde was, maar ook voor de Geschiedenis van Natuurwetenschappen, wat nu Volkenkunde is en waar die voorkant, die pui zal ik maar zeggen [de 'erker' werd weggebombardeerd], en die is hersteld daarna [pas in 1997].

I-1: En wat zijn uw herinneringen aan het gymnasium?

G: Ja, heel veel. Je herinnert je veel van je leraren nog. En ook doordat je speelde, lid van een vereniging was, USA [Uno Sumus Animo], en dat je meedeed en dus, ik kon blijkbaar redelijk praten en die hadden ook altijd een jaarlijkse voorstelling in de Leidse Schouwburg, dus een paar keer daar op het podium heb gestaan. Dus het was altijd viool en toneel spelen. En daarna is er iets gebeurd, waarvan ik later misschien zal zeggen: "Haal er maar uit". We kwamen er achter, de leraar Nederlands [Dr. J.F. Heybroek] en ik, dat was één- à anderhalf jaar daarvoor, de Latijnse school in Leiden 350 jaar bestond. En wij vonden dat dat gevierd moest worden. En dat is een heel vervelende zaak geworden, in zoverre, het is een fantastisch feest geworden, tegen de zin van de rector, Scholte, die zag dat niet zo zitten. [op zaterdag 25 februari 1950 met de opvoering van de tragedie van de Griek Euripides, 'Alcestis'; G was praeses van de Reünie-commissie, maar op die dag ziek]

I-1: Waarom niet, weet u dat?

G: Bang, gewoon doodsbang.

I-1: Maar waarom zou hij bang zijn?

G: Dat was toch een behoorlijk grote organisatie, je ging met de reünisten kijken, je ging er een programma voor opstellen. Met een paar anderen deed je dat en min of meer met directe hulp van de Nederlandse leraar.

I-2: Maar de rector was bang voor een mislukking?

G: Precies. Enfin, maar dat is geen mislukking geworden, maar dat heeft mij wel een jaar gekost. Dat was dus vervelend en toen ben ik naar het Rijnlands Lyceum gegaan, maar dat was wel een leuk groot feest met een prachtige voorstelling in de schouwburg.

I-1: En hij heeft niet later zijn ongelijk erkend?

G: Nee, nee; ik heb hem ook nooit meer gezien daarna. Maar de andere, de leraar Nederlands, nog vaak. Maar later in een heel ander verband heb ik met zijn zoon nog veel te maken gehad. Die woonde weliswaar in Amsterdam, maar had een functie hier in Leiden.

I-1: We gaan nog even terug naar de oorlog. U hebt inderdaad verteld over dat u met het gymnasium naar de Langebrug ging in verband met stoken, ook over de gewonde soldaten, dat uw vader niet uit kon varen. Maar u hebt vorige keer ook verteld over het bombardement op Valkenburg.

G: Ja, dat was in de meidagen van '40. Want in de meidagen van '40 stond op het grote grasveld in de Leidse Hout stond de artillerie en die heeft dus op een gegeven ogenblik het dorp Valkenburg platgebombardeerd. En daar had je ook nog al wat blindgangers bij, bijvoorbeeld in de Koninginnelaan is er eentje terechtgekomen. Gelukkig is die vlak naast het huis terechtgekomen; het hek was kapot. We hadden onze ramen bedekt met strepen. Want dat gaf een ontzettende

trillingen. Toen was het huis nog veel kleiner; deze kamer hebben wij er pas veel later bijgebouwd. Dat maak je mee en ik herinner me nog dat er meteen na 10 mei op de fiets gekeken hoe dat er allemaal bij lag. Maar de grap was ...

I-1: Maar het was dus de Duitse artillerie?

G: Nee, de Nederlandse artillerie. Die, zeg maar het stuk achter de A44 was Duits gebied. Daar waren honderden Duitse parachutisten gekomen, blijkbaar met het doel de koningin gevangen te nemen, wat hen niet gelukt is. Die moesten Den Haag bezetten, maar dat is ze ook niet gelukt.

I-1 en 2 Ooooooh.

G: Vandaar dat je nog altijd dat monument hebt bij de Vliet, bij Rhijnhof. [Haagse Schouwweg]

I-1: Dat heeft er mee te maken. Hebt u nog meer herinneringen aan de oorlog?

G: Ja, dat was de tijd, die nu ook toevallig bij de NOS kwam, de tijd van de razzia's. Ik was ongeveer op de grens, want ik was nog te jong en wij waren veel kleiner dan de jongelui van 14, 15 jaar nu. Dat kunt u zich niet voorstellen wat een groot verschil dat is. Vooral als je later kinderen krijgt en met jongelui te maken krijgt, denk ik: "Nou, je bent ouder en groter dan ik in die tijd." Toen was er ook praktisch geen treinverkeer in die tijd, dus we liepen naar de stad toe en de Stationsweg stond helemaal vol met mannen, jongens vanaf zestien jaar. Dat waren er honderden. En die werden bewaakt door Duitsers met een mitrailleur. En ik herinner me nog en dan moet ik me altijd een beetje inhouden [wordt emotioneel], dat mijn moeder mij toen zei: "Kijk hier naar, vergeet dat nooit." Sorry, maar dan kan ik me nooit zo goed beheersen, want dat heeft natuurlijk een ongelooflijke invloed op later en hoe dat dan in de loop van de tijd gaat wijzigen. En waar je dus later op moet letten. Van na de oorlog, want het waren Duitsers, daar praatte je niet mee, daar ging je niet naar toe, dat was nog steeds je vijand. Later word je wat volwassener en ga je ze ontmoeten en ga je dan kijken wat het verschil is tussen die en die. Het was daar ook geen eenheid. Je wist wel iets van die concentratiekampen, want dat had je natuurlijk wel in de gaten. Wij hadden enige Joodse families, die we kenden. De directeur van de Muziekschool voor de Maatschappij van Toonkunst. Dat was meneer [Hans] Franco Mendes en die woonde hier vlakbij. Toen hij weg moest is hij naar Theresienstadt gebracht en toen kregen wij en dat heeft hier gehangen, een schilderij van Rubens. Want die Franco Mendes kwam uit een zeer vermogende familie. En we kregen wat zilver van ze. Later kregen we een bericht van ze, we moesten dat schilderij aan die en die teruggeven. Want ze wisten natuurlijk dat hij het had en dat wilden de bezetters, de NSB hebben. Waar het terecht gekomen is, weet ik niet. Zij zijn teruggekomen vanuit de oorlog en kregen toen natuurlijk ook het zilver terug. Ik heb het me altijd ontzettend herinnerd. Maar daar was een probleem mee, want alles kregen ze terug, behalve één theelepeltje. En dat theelepeltje, wij wisten bij God niet waar dat gebleven was. Dat vonden ze zeer kwalijk. Dat hebben ze ons ontzettend kwalijk genomen. Het tekent ook hoe raar de verhoudingen waren.

I-1: Want u had het niet expres weggemaakt of uw ouders?

G: Nee, natuurlijk niet. Ze hebben het schilderij ook nooit terug gehad. Dat kon ook niet ...

I-1: Toen bent u na de oorlog in Leiden gaan studeren. Wat precies?

G: In Leiden heb ik dus rechten gestudeerd. Ik twijfelde namelijk of ik Nederlands zou gaan studeren, door die leraar, de heer Scholte, en theologie, want dat interesseerde me ook wel. Maar ik heb toch maar rechten gedaan, want dat leek me toch wat ruimer. En daarnaast heb ik drie jaar lang bij Banning gevolgd [prof. Dr. Willem Banning, 1888-1971, buitengewoon hoogleraar Theologie 1946-1952, daarna Rechten] en de encyclopedie van theologie gevolgd omdat me dat interesseerde. En verder zat ik in een dispuut; ik heb niet in een bestuursfunctie van die vereniging gezeten, omdat niet in de laatste plaats mijn vader moest ons betalen. Dat was toen nog zo. Heel weinig mensen kwamen in aanmerking voor een beurs en dat was zo; hiernaast woonde de directeur van Sikkens en die had vijf zonen, die waren later daar gekomen. Want vroeger zat daar dominee [W.Th.] Boissevain, dat was 'de NSB-burgemeester' van de hervormde kerk, en daarnaast zat Krantz van de lakenfabriek, die zijn buitenhuis in Warmond [Huis te Warmond] had, die ook allebei in Duitse uniform liepen en [iets met zak]... en daar woonde dus [ir. A.] Van Driel, de directeur van Sikkens [vanaf 1958], en die had vijf zonen. Die mensen konden nooit met vakantie. Die jongens waren veel jonger.

I-1: Omdat ze die studies moesten betalen?

- G: Ja, ik weet nog dat mijn schoonvader hier kwam en van hieruit kon je zo in de keuken bij hen kijken. Dat mijn vrouw tegen mijn schoonvader zei: "Kijk nou eens, hij staat af te wassen!" Mijn Oostenrijkse schoonvader stond perplex: dat doe je toch niet? Ze hadden geen personeel natuurlijk; ben je directeur van Sikkens.
- I-1: Hebt u nog meer over uw studie te vertellen?
- G: Wat ik gedaan heb, dat was wel heel leuk, naast dat dispuut. Ik zat op Sempre Fidem, dat heette toen het Leids Studentenchor. Ik zat natuurlijk in de muziek en bij Sempre Crescendo, dat hier in Leiden altijd burgerijconcerten geeft en was ook pas daarvoor opgericht Collegium Musicum, wat veel uitgebreider is, want onze kleinkinderen speelden daarin een hele grote rol. Maar dat mag ik eigenlijk niet zeggen. Na afloop was het bij Sempre altijd oergezellig; het was alleen maar met diezelfde jongens die je kende. Bij Collegium waren er een paar heren, die je niet kende, en verder meisjes en iedereen ging weg daarna. Het was alleen stukken beter. Maar ik herinner me weinig hiervan. Het enige wat ik me nog goed herinner, wat enorme indruk op me heeft gemaakt, is dat Felix de Nobel, toen de dirigent van het Nederlands Kamerkoor, ons dirigeerde. En hij dirigeerde ons de Johannespassie. En wat deed hij met zijn solisten? Die haalde hij uit zijn Nederlands Kamerkoor. Die hebben we een paar keer uitgevoerd. Dat waren toen de studenten, die de betere instrumentalisten waren.
- I-1: Wat bent u na uw studie gaan doen?
- G: Nou, ik moet nog even één ding zeggen, ik heb nog wel een ding gedaan wat heel leuk was. Je had hier vroeger de NBBS, het Nederlands bureau voor buitenlandse studentenbetrekkingen, dat zat toen in het Prytaneum op het Rapenburg [nr. 6], later in de Breestraat en nu is het de Treinreiswinkel, die is er uit voortgekomen. Dat waren toen allemaal onbetaalde vrijwilligers die dat deden, en van elke universiteit zat formeel een vertegenwoordiger. Ik ben dat twee jaar geweest van Leiden. En de grap is: dat heeft latere consequenties, daar ontmoet je natuurlijk ook de vertegenwoordigers van de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam en die man die mij bij Unilever vroeg, studeerde toen economie en die is later één van de president-directeuren van Unilever geworden.
- I-1: U kwam bij Unilever terecht?
- G: Het punt was, ik wilde eigenlijk niet in de advocatuur, maar ik wilde wel een bedrijf hebben wat een multinational is om zo maar te zeggen. En toen was het de gewoonte, zodra ze dat hoorden, dan vroegen ze of je een keer bij ze kwam praten. En dat waren dus de drie groten, Philips, Shell en Unilever. En het is dus Unilever geworden.
- I-2: U bent bij alle drie gevraagd?
- G: Ik ben bij alle drie gevraagd. En ik ben eigenlijk ook door Buitenlandse Zaken gevraagd, maar dat is toch niet ... Achteraf gezien ben ik daar erg blij om, moet ik zeggen.
- I-1: U was wel geïnteresseerd in andere landen, culturen?
- G: Ja, precies, dat was het.
- I-1: Want u bent na Unilever ...
- G: Na Unilever ben ik met Sydney van den Bergh, die was ook directeur van Unilever Nederland, ben ik naar de Centrale Kamer van de Handelsbevordering gegaan en werd daar secretaris van de Kamers van Koophandel van achter het IJzeren Gordijn, behalve Rusland. En dat was gezellig ook. Bijzonder interessant moet ik zeggen. [vandaar dat je dan ziet wat de universiteit dan te maken krijgt] En daar ben ik om onverklaarbare redenen weggegaan, dat is eigenlijk ook niet hiervoor geschikt, ik weet nog wel waar het was, maar niet waarover het ging. Udink was de directeur van die Centrale Kamer.
- I-2: Dé Udink?
- G: Dé Udink. En toen hebben we ergens een woordenwisseling gehad op de trap en toen zei hij: "Je bent nu op staande voet ontslagen."
- I-1: Ze vonden u een beetje te bijdehand?
- G: Dat zou kunnen; misschien te zelfstandig. Later heb ik begrepen dat het een misstap is die je nooit moet maken. Ik dacht: zo vreemd is het ook niet dat het gebeurd is. (lacht hartelijk, met een hint naar het verloop van de carrière van Udink)

En toen werd ik gevraagd, moest ik weer wat doen, toen was ik al getrouwd en heeft ook te maken met Oostenrijkers hier en toen vroeg op een gegeven moment één van de directeurs van de Overzeese Gas en Elektriciteitsmaatschappij, de OGEM, dat was een Oostenrijker, die vroeg of ik niet bij hem op kantoor wilde komen. Maar van daaruit ben ik gaan kijken wat ik verder wilde [niet te verstaan] ben ik eigenlijk, toen heb ik wel gesolliciteerd, dat was de secretaris van de directie van Slavenburg's Bank in Rotterdam. Ik dacht: dat ga ik eens proberen, want die OGEM zat ook in Rotterdam. Wij woonden toen nog in Rotterdam.

I-1: Tot hoe lang hebt u daar gewoond?

G: Dan moet ik even goed nadenken, mijn dochter, sorry onze dochter is in '65 geboren en we zijn in '68 naar Oegstgeest gegaan.

I-1: Dan hebt u toch wel het grootste deel van uw leven hier gewoond.

G: Je kunt eigenlijk zeggen van '52 tot '68 niet. Maar dat was geluk, want dit huis was verhuurd aan een hoogleraar geschiedenis, Schaper, en mijn vrouw en ik hadden daar onze trouwkaart naartoe gestuurd. Die kaart kwam in '63, toen zijn we getrouwd. Toen had hij tegen zijn vrouw gezegd: "Dat doen ze niet voor niks." (lacht weer hartelijk)

I-1: Hij had het al in de gaten.

G: Dat heeft hij me natuurlijk later pas gezegd en inderdaad, toen we in '68 hier kwamen, heb ik hem gevraagd of hij er uit wilde gaan. Toen leefde mijn vader nog wel, dus daar moest hij het mee doen, maar eerst moest ik kijken of het kon. Toen heeft de burgemeester van Oegstgeest gezegd: "U bent hier niet economisch gebonden, dus u kunt hier niet terecht. Maar als u me een proces aandoet, dan verlies ik dat (weer smakelijk gelach). Du Boeuf was dat.

I-1: Hoe hebt u uw vrouw ontmoet, want dan gaan we weer even terug.

G: Dat was in mijn Weense tijd. Dat is wel een heel apart verhaal, dat eigenlijk niet meer gebeurt. Als je in die tijd als Nederlander bij een multinational naar het buitenland gestuurd was, dan was het eerste wat je hoofddirecteur daar zei, je werd altijd met je achternaam aangesproken, net zoals mijn vriendjes elkaar met de achternaam aangesproken werden: "Weiland, het eerste wat je moet doen is je voorstellen aan de Nederlandse ambassadeur." Dus je vraagt belet aan bij de Nederlandse ambassadeur, maakt kennis, zegt wat je komt doen en bij wie je gaat werken en zo verder. Die vraagt natuurlijk wat je gedaan hebt en waar je vandaan komt. Nou prima, dat is gedaan. Dat betekent dus, ik zat dus in Wenen en was dus vrijgezel. Je komt daar in 'n multinational, daar zitten dus erg veel mensen, ook leeftijdgenoten. Daar zaten Weners, dus Oostenrijkers, en daar zaten buitenlanders. En de Nederlandse leden van de directie dat waren Blaise en Van der Gaag, ook een bekende Nederlandse familie. Blaise zei mij: "Heel leuk dat je komt, maar je moet wel denken dat sociaal zul je met je Oostenrijkse collega's geen contact hebben." Want een Oostenrijker gaat niet in de handel en zeker niet naar een multinational. Die wordt ambtenaar, officier of vrij beroep. Maar dat andere nooit. Maar dan krijg je een bepaald soort mensen, die wel komen en die hebben een heel andere achtergrond en dat bleek ook zo. De Nederlanders die er zaten en die je eigen achtergrond hebben en daar werd je zeer plezierig door opgevangen. Ik had weer het voordeel ... indertijd had je het Leids Studentencorps als enige gezelligheidsvereniging in Leiden, behalve SSR, want die mochten uit conventionele [confessionele?] gronden niet meedoen. Waarom niet? Ze mochten niet naar toneel en ze mochten alleen maar oratoria en zang, maar verder musicals en dergelijke dingen, dat was verboden voor de tijd van die orthodox gereformeerden.

Op een gegeven moment kreeg ik een In Wenen, als je daar dus woont, is er vanaf Oud en Nieuw tot Aswoensdag het balseizoen. Iedereen weet hier van het Operabal, dat is het hoogste van de staat, maar daar zijn 365 bals in die tijd, die gegeven worden. Want elke groep, je zou eigenlijk zeggen: elk gilde, heeft zijn eigen bal. De dokters, de brandweerlieden, de politie, de wasvrouwen. Dus ik kreeg op een gegeven moment een kaartje voor één van die bals. Nog steeds zijn er grote kledingvoorschriften in Oostenrijk en daar houdt iedereen zich sterk aan. Je ziet op een gegeven moment of iemand naar de schouwburg of naar een concert, dan kleedt men zich daar netjes voor. Hier in Nederland zie je gewoon dat mensen hun plunje die ze 's middags aan hebben, aanhouden. Maar dat is daar dus nog steeds zo. En die bals zijn dus echt feestelijk. Je hebt daar aparte winkels voor avondkleding en die kunnen er van leven. Dus van die ambassadeur kreeg ik een kaartje van

één van de bals, het Jaegerbal was het enige niet-formele bal in het hele seizoen. Maar als je uit dat land komt, dan draag je ook dat pakkie en de dirndl, dat wordt wel gedragen. Daar moet je je wel in aanpassen. In Oostenrijk had je een grote Nederlandse kolonie en ook een grote, mag ik het oneerbiedig zeggen, kliek. Een Nederlandse kliek, waar je de meeste kennissen bij had. Op dat moment was de Nederlandse landbouwwattaché bij de ambassade een jongen die al ouder was dan ik, maar die ik kende uit de tijd dat ik in Leiden studeerde. Die had een gezin en als vrijgezel werd ik daar zeker eens in de veertien dagen mee aan tafel gevraagd voor de gezelligheid. En er was ook Van der Gaag, die was van de margarine, van de zeep was Blaise, en Van der Gaag, die belde me op, want de kliek wist dat Weiland ging alleen naar dat bal. Ik werd om vijf uur opgebeld: "Weiland, ik verwacht je." Dat was dus niet mijn directeur, maar van de andere Unilever. "Ik verwacht je vanavond om vijf uur bij ons, want de gouvernante van onze kinderen, dat is een Engelse of een Amerikaanse, die heeft haar partner, dat is een van de kadetten van de militaire academie, die is ziek geworden, dus ik moet een partner hebben." Dan durfde je, dat meisje had ik nog nooit gezien, die Van der Gaag ook nog nooit, misschien één keer, maar dan durfde je niet nee te zeggen. Dus op een gegeven moment ging ik braaf naar hem toe. Toen zat ik met tien Engels-Amerikaanse meisjes, die allemaal voor de buitenlanders de kinderverzorging deden, maar die waren met die Amerikaanse officieren of wat dan ook naar dat bal. Nou, dat meisje had ik nog nooit gezien. Ik wilde gewoon rondwandelen, ik wilde niet gebonden zijn. Dus wat gebeurde er: we spraken af, we gingen [...] Er waren gereserveerde plaatsen op dat bal, niet in de balzaal, maar daaronder in de kelder. Die balzaal is veel te vol. Dus ik sprak af, natuurlijk doe je netjes de eerste dans met haar en dergelijke dingen meer, maar toen zei ik tegen haar: "Ik geef je carte blanche", dan was zij dus ook vrij. Ik zei: "Weet je wat, om twaalf uur zien we elkaar weer op die gereserveerde plaats." Die bals begonnen altijd heel vroeg, om acht uur. En ik kom daar en er was geen sterveling te zien. Maar daarnaast was een tafel, die uitpuilde en dat heb ik later gehoord, want in dat gezelschap, behalve dan die buitenlander, want ons kent ons, een clubje dat elkaar alleen maar van de naam kent. Die zeiden: "Kom erbij zitten", want ze waren van te voren al aan het vragen, want ze waren nieuwsgierig, want je had wel zo'n pakkie aan en vroegen op een gegeven ogenblik: "Waar komt hij vandaan? Hij is blond, dan kan hij misschien alleen uit Kärnten [Karinthië] komen." Nou daar heb ik bij gezeten, gewoon gezellig, verder niet. Maar goed er waren er heel veel. Het weekend daarop was een bal, ik ben Protestant en een Remonstrant zoals u weet, van de Remonstrantse kerk. Ik kende dus die kerk en die zeiden: "Weet je wat, ik geef je een brief mee dat je bij de Protestantse kerk hoort", niet de Lutherse, maar de Protestantse, dat noemen ze daar HB, Helvetische Bekenntnis, dat je je daar kunt introduceren. Dat heb ik dus ook gedaan. En die hadden ook een bal, dus de groep jongelui en hun ouders hadden een bal in de Hübnermeierei in Wenen in het park. En daar werd ik uitgenodigd. En het grappige was toen, mijn broer was daar gelogeed en dat was het bijzondere van het geval, het was zo, ik houd van bergklimmen, dat heb ik daar ook geleerd en was met mijn broer naar de Rax, dat was de eerste berg met sneeuw buiten Wenen, 70 km daar vandaan, en we hadden daar een bergtocht gemaakt en toen zei ik op een gegeven moment toen we terugkwamen, want het is daar om drie uur donker, dus je bent al vroeg terug, zei ik tegen mijn broer: "Ga je mee?" "Ben je besodemieterd, ik ben veel te moe." En ik werd op dat moment dus opgebeld dat ik naar Van der Gaag moest.

I-1: Maar om een lang verhaal kort te maken, hoe heeft u nou uw vrouw ontmoet?

G: Nou, na dit bal heb ik haar naar huis gebracht. Wat gebeurt er nou? Omdat ik een buitenlander was, werd ik gevraagd aan de tafel van de kerkenraad, want je kent er verder niemand. En mijn mogelijk toekomstige vrouw, dat wist ik toen nog niet, die zat een stukje verderop en met de jonge theoloog, die daar bij zat, zei ze: "Die heb ik de vorige week gezien, haal die eens van die tafel af", en zo kwam ik

I-1: Dus uw vrouw heeft het initiatief genomen?

G: Uit vriendelijkheid van die tafel van oude vrouwen en heren.

I-1: Maar ze zag waarschijnlijk toch wel iets in u hè?

In 1968 bent u naar Oegstgeest gegaan. En toen bent u in ander werk terecht gekomen.

G: Ik had gedacht secretaris van de directie van Slavenburg's Bank te worden, waarop meneer Slavenburg tegen mij zei: "Meneer Weiland, ik heb een heel ander voorstel aan u. We hebben in

Leiden een kantoor en dat loopt niet naar onze zin. Zou u dat willen overnemen?” Waarop ik tegen meneer Slavenburg zei: “Meneer Slavenburg, ik ken de bank alleen maar van de andere kant van de balie.” Waarop hij zei: “U met uw netwerk; voor de praktische zaken, men werkte toen nog met papiertjes enz., daar hebt u uw personeel voor. U moet er voor zorgen dat er klanten komen en de zakelijke dingen regelen. En dat zaakje laten draaien.” Ik moet ook eerlijkheidshalve zeggen dat mijn omgeving die bank nou niet direct zag zitten. Het was een typische, een bepaald soort zakelijke bank en in dat gezelschap was ik niet thuis. Maar toen ik kwam bleek eigenlijk, je moest je eigen klantenkring opbouwen. Het belangrijkste punt is de kredietverlening. En ik begrijp dat Slavenburg mij vroeg, want in wezen kwam toen mijn Nederlands Recht ter sprake, want bij elke cliënt, die geld wilde hebben, sijpelden bij mij door mijn hoofd de faillissementen die ik toen al kende. Want dat is natuurlijk de zekerheid voor de bank. Het klinkt wat onaangenaam, maar het is gewoon zo. Dat is het dus geworden en ik kon hele leuke en interessante dingen doen. Het was alsof het helemaal op mijn lijf geschreven was. Je was helemaal vrij, je was niet regionaal gebonden, de wereld was je krantenkring en je had eigenlijk ook je eigen personeel. Je kon zelf dus aannemen wie je wou. Mijn rechterhand die zat er al en dat was heel plezierig. Wat het allerbelangrijkste was: ik was volledig baas van mijn eigen agenda.

En ik kon daar allerlei dingen doen en ik kon ook zorgen dat mijn vrouw regelmatig terugkwam bij haar familie, want dat was belangrijk. Mijn schoonmoeder en haar moeder hadden wel hulp nodig, en ze wilde graag regelmatig even kijken of alles oké was. Dat heeft dan later weer gevolgen en dat is dus het punt. Ik heb daar ontzettend veel plezier gehad en ben ook nauw betrokken geworden toen Crédit Lyonnais daar in het spel kwam [december 1980-voorjaar 1981]. Eén van de dingen die ik er bij deed, doordat het zo’n eigenaardige bank was, had je ook een hele eigenaardige ondernemingsraad in Rotterdam en in Rotterdam had je één zetel voor één van de directeuren van de bijkantoren, die dus allemaal vrij zelfstandige personen waren. Hele rare functie eigenlijk, want je zat aan de ene kant vlak naast de hoofddirectie, terwijl je enorm veel vrijheid had om te doen wat je wilde, ook wat betreft de kredietverstrekkingen; dat ging nu eenmaal zo. Aan de andere kant had je natuurlijk ook je eigen personeel wat [op een gegeven moment veranderd is]. Een dubbelzinnige functie, maar dat betekende op een gegeven moment toen die ... Nu kan ik het rustig vertellen allemaal, maar wat er gebeurde, Slavenburg’s bank zocht een partner en die partner was toen op een gegeven ogenblik in de ogen van Slavenburg voornamelijk de Nederlandse Middenstands Bank. Toen dacht ik: tsjonge jonge, dat een directeur van mij, van de Nederlandsche Bank, mij ’s avonds hier opbelt, hier thuis, en dat je denkt: ik ben toch maar een klein directieurtje. En zegt: “Meneer Weiland, ik wil u even duidelijk maken, een samenwerking van ons met de Nederlandse Middenstands Bank komt niet in aanmerking, want die zit in dezelfde positie als Slavenburg’s bank.” Boink, dat was even een geheim.

I-1: Dat werd van bovenaf opgelegd?

G: Dat werd van bovenaf opgelegd. Maar dat was het grappige: met die zwarte boodschap ben ik naar Rotterdam gegaan. Terwijl je dan moet uitzoeken met wie bepraat je dat. Het moet één van de hoofddirectieleden zijn en je moet ook weten dat je daar op een gegeven moment, dat je dat rustig kan bepraten. Maar dat is gelukt. Ik wist gelukkig ook wie ik daarvoor moest hebben. Want dat wist ik wel door die ondernemingsraad met wie je dan moet praten. Dat was ook degene die in de ondernemingsraad het beste oordeel had, het meeste begrip had. Bij de anderen moet je dat ook maar afwachten. Ik praat over zoveel jaar geleden, moet je denken.

En toen is Slavenburg Crédit Lyonnais geworden [naam gewijzigd 1983]. Toen werd de zaak helemaal gereorganiseerd en daar zijn allemaal eigenaardige dingen gebeurd ... Ze wilden van vijf directeuren, die alleen in een kantoor zaten in Nederland, daar wilden ze van af, want die deden alles zelf. En dat wilden die Fransen niet, want die mochten niks doen. Die mochten niks doen, die moesten alles vragen aan Parijs. Tot het kleinste moesten ze vragen aan Parijs. Dus ik werd daar weggehaald en nu komt Nederland-Oostenrijk aan de orde. Door mijn vrouw was ik op een gegeven moment lid geworden van de vereniging Nederland-Oostenrijk en werd binnen de kortste tijd penningmeester van die vereniging. Daar had je dus omgekeerd, dus toen ik getrouwd was met Heidi, was het ook het eerste bezoek wat we brachten bij de Oostenrijkse ambassadeur, want mijn schoonvader had bedongen onder welke voorwaarden dat huwelijk mocht plaatsvinden. En één van

die voorwaarden was dat hij wenste dat zij de Oostenrijkse nationaliteit behield met het oog op de familieomstandigheden. Daar had ik begrip voor. Als je eenmaal in zo'n land gewoond hebt, dan weet je wat dat is. Wat hij op een gegeven moment zei: "Gesteld dat zij overlijdt en dat een erfenis daarvan in Nederlandse hand komt. En dat wil ik niet. Ik wil dat dat of mijn nakomelingen zijn of ..."

En dat vond ik een hele redelijke eis, die een schoonvader aan je kan stellen. Dus zij was Oostenrijkse, dat is ze nog steeds, maar ik kreeg op de receptie van ons huwelijk van een Nederlandse ambassadeur een Nederlands paspoort.

I-2: Dus ze heeft twee nationaliteiten?

G: Dat halen we er straks even uit.

I-1: Nou, er zijn heel veel mensen, die een dubbele nationaliteit hebben.

G: Wat betekende dat? Dat wij dus op een gegeven moment wij de Oostenrijkse ambassadeur kennen en dat wij als tweede [] echelon daar leeftijdgenoten hebben, daar raak je echt bevriend mee. Want die zijn ook hier eenzaam. Dus als je een Oostenrijkse als vrouw hebt

I-1: Krijg je heel Oostenrijk erbij.

G: We moesten altijd mensen uitnodigen voor diners en als er dan een plaats vrij kwam, want de orde aan tafel is precies vastgesteld, wie waar zit. Op één van die diners, dat gebeurde vrij regelmatig, drie of vier keer per jaar, zat ik naast de Australische ambassadeur. En daar kom ik mee in gesprek, ik was toen wel uit Leiden weggehaald en moest de bevorderingen van Slavenburg's Bank in Frankrijk behartigen. Maar dat kon ik vanuit Rotterdam dan doen. En ik zat dus altijd met de directie aan tafel, dat was toen de Franse directie, waarvan ik ook gedaan had, dat wij, tenminste dat was de gewoonte. Wij hadden ze uitgenodigd om hier een keer te komen eten. In dit huis. Hier kwamen de Slavenburgs ook. Het was een collegiale sfeer eigenlijk. Dus die waren hier een keer geweest, die stonden stomverbaasd want die waren niet gewend, [A.J.] Vis, net burgemeester af en secretaris-generaal in Indië [van Binnenlandse Zaken] die hadden we uitgenodigd en die kende ik natuurlijk via Leiden en nog een andere van het Franse toeristenbureau, die hadden ook. Enfin, het was heel gezellig, die waren nog nooit in een Nederlands huis geweest.

I-2: Wat was de voertaal eigenlijk?

G: De voertaal was Engels en Frans.

I-1: Maar ik wil even de draad weer oppakken, want die ben ik even kwijt. U...

G: Van Slavenburg's Bank was het dus, we zaten met de Fransen en voor de Fransen was ik dus te links. Daar waren dus degenen, die een eenmanskantoor hadden zal ik maar zeggen, één directeur in plaats van twee directeurs en die wilden ze eigenlijk kwijt, daar wilden ze anderen voor. Dus ik zat in Rotterdam en lunchte aan de tafel van de directie, van de hoofddirectie, en hoorde daar dat één van de Fransen al een half jaar wachtte op een visum voor Australië, want hij zou directeur van Crédit Lyonnais Australië worden. Dus ik hoorde dat aan tafel en toen zei ik gewoon tegen hem: "Ik zal eens kijken wat ik voor je doen kan". Dat vonden ze griezelig. En ik belde op een gegeven ogenblik gewoon die Australische ambassadeur op en zei dat die man een probleem had en al maanden op zijn visum wachtte. Toen zei hij: "Laat die man morgen maar even bij mij langskomen." Kwam bij hem langs en had meteen binnen een week dat visum. En toen waren ze bang volgens mij, want toen gaven ze me een aanbod met behoud van salaris te verdwijnen.

I-1: Ze dachten: die heeft te veel lijntjes met

G: Met kanalen, die we

I-2: U groeide ze boven het hoofd.

G: Ja, precies, en dat is dus heel gek. En met zo'n aanbod kun je niks doen. Het klinkt heel raar, maar wat heb je dan nog te vertellen.

I-2: En toen?

G: Nou, en toen, ik was dus op dat moment voorzitter van K & O in Leiden. Ik was dus eerst penningmeester. Flip van der Meijden had ik opgevolgd en toen kreeg ik dus een aanbod, ik was voorzitter en daardoor ook lid van de Bond van Bestuur van de Nederlandse Volksuniversiteiten; dat hoorde er bij. En die hadden een kantoor, dat zat aan de Laan van Meerdervoort in Den Haag, maar wat er nu precies gebeurd is weet ik niet, maar er waren malversaties geweest en de directeur was op staande voet de laan uitgestuurd. En er was een adjunct-directeur, waarvan het bestuur niet wilde dat die directeur werd. En ik had vrije tijd en toen zeiden ze: "Zou jij daar

bezwaar tegen hebben om daar even voor ons toezicht te houden?”, namens het bestuur van de Bond; dat was een heel leuk bestuur, heel gezellig bestuur, daar zat ook de Radio Volksuniversiteit bij. Wel een wereld die ik kende, maar niet zo intensief. Het waren hele leuke, bijzondere mensen die in die Bond zaten. Enfin, dat heb ik dus gedaan en in die tijd had ik dus helemaal de gelegenheid verder te kijken. Ik was toen voorzitter van de vereniging Nederland-Oostenrijk, mensen die een halve band met Oostenrijk hadden. Dat was of dat ze in de Tweede Wereldoorlog kinderen in Nederlandse gezinnen geweest waren en later met Nederlanders getrouwd waren en allemaal toch wel een hogere opleiding hadden gehad. Die dus geïnteresseerd waren in de cultuur van Oostenrijk. Het voornaamste belang was dat er elke maand een lezing kwam over Oostenrijk, zo mogelijk van een Oostenrijker. Die vereniging werd steeds ouder, wij waren de jongste leden daarvan, terwijl je toch al een eind in de veertig bent. Dat was in 1986.

I-1: Maar dan was u toch al 56?

G: O, was ik al 56, sorry.

I-1: Het scheelt maar tien jaar, hoor!

G: (Lachend) Ik kan niet tellen. Door die vereniging Nederland-Oostenrijk had ik veel te maken met Nederlandse universiteiten. Wij werden niet door Oostenrijk gesubsidieerd, maar dat was toen net toen we in Nederland kwamen, wanneer je een hoogleraar een lezing gaf in Den Haag of Amsterdam en je er ook voor zorgde dat hij een gastcollege aan een Nederlandse universiteit gaf, was Oostenrijk bereid de reis- en verblijfskosten te vergoeden. Over een honorarium werd niet gesproken, want het was voor die mensen een eer om te doen. En daar is uit voortgekomen, terwijl die vereniging van ouderdom uitstierf om En toen gebeurde er iets wat heel belangrijk was voor ons: een bepaalde meneer Haider kwam op een gegeven moment in de regering, dat was die FPÖ, waar ze nu ook [...] mee hebben. Wat deed die minister van Defensie? Dat was ook zo'n man, een FPÖ-er, want die partij heeft altijd de politie en het leger in handen, dat is heel raar, geweldig gevaarlijk als je er aan denkt, Buitenlandse Zaken, politie en leger. Enfin er kwam een man uit Italië, ik ben zijn naam vergeten, dan moet ik er mijn boekje op nakijken, een oorlogsmisdadiger, die zijn straf daar uit had gezeten en kwam terug naar Oostenrijk. En toen heeft die minister hem begroet bij terugkomst naar Oostenrijk en dat is terecht in de Nederlandse kranten, allemaal tegelijk: ja, maar zo, dat is te dol. Dat heeft toen ook tot een behoorlijke boycot geleid en dat was het punt, daarbij was op het moment dat dat gebeurde, een dag erna, er was ook een vereniging van Oostenrijkers hier, dat waren de Oostenrijkers, die hier dus tijdelijk werkten, ook heel vaak heel lang en die heimwee hadden en die altijd een voorzitter hadden, die ergens altijd hoog opgeleid was, was meestal een professor of een leider van [...] in dit geval een Oostenrijker van de [Veluwe] in Amsterdam en we werden dus uitgenodigd in de Ahoyhallen voor een uitvoering van de Spaanse, dat heet Spanische Reitschule, dat is in Oostenrijk altijd een geweldig [...] en toen was dat al in al die kranten gekomen en wat gebeurde er toen op een gegeven moment, want dat is precies de conceptie geworden daarna. Ik ben geen diplomaat, dus ik kan zeggen wat ik wil. Toen vroeg mijn gastheer, dat waren de Vereinigung Österreicher en ik met hun dames en die zei dat hij zo verbaasd was wat er in de Nederlandse kranten stond. Waarop ik, ik wist dat hij daar geen antwoord op mocht geven als voorzitter van zo'n club, zei: “Ben je daar werkelijk over verbaasd”? Waarop hij zich omdraaide en ergens anders naar toe ging. En toen kwam ik in gesprek met mijn collega-voorzitter van de Vereniging van Oostenrijk, die ik alleen maar van naam kende en misschien een keer gezien had in gesprek, zoals je misschien na je eindexamen hebt, als je 18 bent. Zo'n gesprek van zeker twee, drie uur. En dat ging over wat er gebeurd was en hoe dat nou kwam en hoe dat nou zat en wat je er van dacht. Want wij hebben begrepen dat hij een hoogleraar was, die Nederland goed kende en ik kende de Nederlandse mentaliteit ook. En toen zeiden we: “Weet je wat, wat moet je er aan doen?” Want de kranten schreven elkaar erg na. Als er iets gebeurt dan is het ‘tjoep’. En toen zeiden we: “Weet je wat, we komen nog bij elkaar en dan gaan we praten”, en toen hebben wij, want die kenden we uit Wenen, uitgenodigd Ans Salomonson. En Ans Salomonson was toen de redactrice van de NRC en die heette toen de (Nieuwe) Rotterdamse Courant. Die kende ik goed, want die zat ook in de kliek, zal ik maar zeggen, en die kende Oostenrijk heel goed, want ze was zelf als sociologe gepromoveerd met een proefschrift over de geboortes in Wenen. Want een echte Wener krijgt geen kinderen, maar wel een hondje.

- I-1: Hoe bedoelt u dat?
- G: Krijgt niet, maar heeft een hondje. En die hebben we er bij gevraagd en toen hebben we gevraagd: “Moet je daar nou wat tegen zeggen of niet tegen zeggen?” Maar journalisten moeten wel de kans hebben om dat deel van Europa te leren kennen en toen hebben we gezegd: “Het enige wat we kunnen doen is kijken of we een leerstoel kunnen oprichten.” En dat is gelukt. Met behulp van het ministerie van Wetenschappen.
- I-1: U hebt vrijwilligerswerk gedaan bij K&O ...
- G: Ja, dat was vrijwilligerswerk en niet alleen dat hè! In Leiden was het zo dat ik onbetaald kwam in het bestuur van Werkmanswoningen. Het was het enige dat we per jaar een excursie hadden en een diner, maar dat was het enige. Het hele bestuur kreeg het niet. Wat heb ik nog meer gedaan. De manege paardrijden gehandicapten (Moedig Voorwaarts), de zaak van de Pieterskerk, ik heb in het eerste bestuur gezeten van de Pieterskerk. Er kwam een hele sterke PvdA-regering in Leiden. En daar zat [Kees] Cath trouwens ook in, voorzitter van het College van Bestuur [van de Universiteit]. Er waren daar een paar zeer scherpe wethouders, politiek scherp, en die wensten niet dat wij daar mee te maken kregen en toen moesten we de zaak uit handen geven. Met Werkmanswoningen was hetzelfde.
- I-2: Welke wethouder was dat? Cees Waal?
- G: Ja, maar die was nog de beste van het stel. Er waren twee anderen, die waren veel erger.
- I-2: Bordewijk?
- G: Nee, die was het niet.
- I-1: Van Rij?
- G: Ook niet. Hij was de zoon van een notaris, het waren er twee en dan was er één ambtenaar. Dat was een heel vreemde kwestie, moet ik zeggen. De gemeente had inspraak bij de benoeming en herbenoeming van de voorzitter. En [prof. dr. W.] Eizenga, de hoogleraar economie, was de voorzitter en toen hij voor herbenoeming in aanmerking kwam zei de gemeente: nee; en dat hebben ze in één nacht gezegd. Die hele zaak moest toen min of meer weg en toen is het Portaal geworden langzamerhand. Dat was toen eigenlijk het einde van Werkmanswoningen. Daar is ook een boekje over verschenen. En K&O was toen op een gegeven ogenblik de kwestie van de schouwburg. Ze wilden de schouwburg naar het Schuttersveld en we zaten natuurlijk er naast en er aan. En gelukkig was er geen geld voor en toen is de Schouwburg gerestaureerd, want het is een juweeltje.
- I-1: Zeker, dat zou zonde geweest zijn.
- G: En ik zat dus in die bouwcommissie en Vos, de ambtenaar, was daar de voorzitter van en toen is het plan gekomen om de schouwburg te renoveren. En toen is er meteen ook een aansluiting bij K&O gekomen. Nu is het helemaal veranderd. De voorkant was vroeger het kantoor van K&O en daarboven was dan alleen de directiekamer van Tjeerd Weber en verder was er beneden een ruimte, die bij het buffet van de schouwburg kon, er waren schuifdeuren en je kon het helemaal groter maken en dat was natuurlijk heel nuttig en prettig. Dat is natuurlijk nu ook weer veranderd.
- I-1: Ja, er is ook weer een ruimte bijgekomen.
- G: Ja, en die ruimte was van K&O zoals het was, hoor. En dat was dus eigenlijk een hele interessante tijd; dan was dus ook de opening van de schouwburg en daar kwam Juliana bij.
- I-2: Welk jaar was dat?
- G: Poe, dat weet ik niet meer precies. [1976] Ik was dus voorzitter en ik ontmoette Juliana toen ze bij K&O binnenstapte. De wethouder was toen Van Aken. Dat was dus een hele toestand. Ik weet nog wel, de voorzitter van de Schouwburg was, ik kom telkens niet op zijn naam, hij is al overleden, hij was de man van de Nederlandse geologie in Den Haag, de Rijksgeologische dienst. En hij en zijn ouders en grootouders zelfs waren ongelooflijk bekende medewerkers van Litteris Sacrum, (oudste toneelvereniging van Leiden). Hij was voorzitter van de schouwburg, maar toen was er een etentje met de koningin op het stadhuis en daar hebben ze de architect van de schouwburg niet bij uitgenodigd. En toen hebben wij hem hier met anderen uitgenodigd, want we vonden dat geen stijl. Toen hebben we met hem een etentje gehad, want we vonden dat te gek om los te lopen. Dat heeft hij fantastisch gedaan toen.

En dan hebben we nog MSG, Mathesis Scientiarum Genetrix; jammer dat dat in een fusie weg gegaan is, want dat was zo'n fantastische school met zo'n geweldige bibliotheek, maar dat is bij die fusie allemaal verdwenen. Bij een grote regionale school.

I-2: Want die is opgegaan in?

G: [...] Wat het bijzondere van die school was, alhoewel het langzamerhand steeds minder werd, ook een avondschool was. En op die avondschool daar zaten de kopstukken van Leidse bouw, die daar uit voortkwamen. Want daar zaten de kanjers, die na zo'n school doorgingen en echt ... Nou ja, de Noorlanders waren bijvoorbeeld daaruit voortgekomen.

I-1: Ik denk dat we wel genoeg informatie hebben.

G: O ja, Quintus had u nog.

I-1: Daar wilde jij nog iets over weten (tegen I-2).

I-2: Ja, misschien kunt u heel kort schetsen hoe dat gegaan is. Maar ik moet wel zo meteen weg.

G: Die bank had een kleine bezetting altijd; als je een zakelijke bank had, had je nooit veel personeel nodig voor allerlei dingen. Particulieren waren maar een handjevol, het waren voornamelijk mensen die een zakelijke rekening hadden. En dat betekende relatief weinig aanloop. Mensen die geld komen halen. In de zomer als het bouwvakvakantie was, dan was er nauwelijks iets te doen. Dan was ook het meeste personeel van de bank weg en dan had je dus hulpkrachten en we hadden bij effecten een jongen zitten, dat was een jongen Van Noort; zijn vader had een winkel op de Haarlemmerstraat. We moesten invalkrachten hebben en toen zei hij: "Ik heb wel een broer, die studeert medicijnen en die wil wel komen", en die kwam bij de kassa. Tijdens de bouwvakvakantie was hij aan de kas, daar hielp hij en dat deed hij keurig netjes. Veel werk had hij niet. En we gingen ook altijd met elkaar uit eten. Die keer gingen we naar IJmuiden naar de visafslag met mekaar en toen zat ik dus naast die student, die ik dus niet kende, maar een broer van die jongen Van Noort was. En die vertelde waar hij mee bezig was en wat er met Augustinus gebeurde. En dat hij met sommige jongens uit Minerva dacht om een nieuwe vereniging te stichten, want die voelden zich niet thuis bij Minerva. Of dat heette toen nog Nederlands [Leids] Studentencorps. Een poosje later lopen mijn vrouw en ik langs de Leidse markt en komen we Ben van Noort tegen. Die had kennelijk het plan om mij toch nog een keer op te zoeken, want die schoot ons aan en zei: "Meneer Weiland, wij willen een Raad van Advies hebben en wij zoeken een paar mensen uit de stad, die ons van advies kunnen dienen", en natuurlijk ook om meteen een visitekaartje af te geven. Wie waren dat dan? Vis, die ik ook heel goed kende, de burgemeester, en die kende ik ook via mijn serviceclub, en De Jong, die toen al volgens mij directeur was van de ABN op de Breestraat en die was op dat moment de penningmeester van het Leids Universiteitsfonds, Kuenen, die wij ook kenden. Sempre was een hele andere vereniging en er was ook nog geen pil in die tijd, dus als er een Semprebal was, dan was altijd de rector daar, en een ander oud-lid van het orkest van Sempre en zijn dame waren de chaperonneurs op het bal. Het was een volkomen andere stijl ook, mensen allemaal keurig in avondkleding en de dames waren echt netjes en er werd keurig gedanst. Ik heb het één keer gedaan en Kuenen en ik kenden elkaar ook uit dien hoofde, want dan maakte je wel met elkaar kennis; die had hij ook gevraagd. Dus we waren met vier. En toen was het op een gegeven moment bij mij op kantoor om er eens over te praten, waarop we zeiden: "We zijn vroeger alle vier lid geweest van het Leids Studentencorps, die toen als enige studentenvereniging was", behalve SSR. Want de christelijke vereniging, de katholieke en de protestantse, waren wel verenigingen, maar hadden niet het gezelligheidsdeel, maar het andere deel. Toen bleek ik de jongste van die club te zijn; de anderen waren allemaal een hele of een halve generatie ouder. Toen werd er gezegd: "Weiland, jij gaat naar het Collegium om te vragen wat zij ervan vinden, want we zijn alle vier reünist van die club". Ik heb hem opgebeld en heb gezegd: "Brouwer, dat en dat is er, ik wil graag even met je praten". En toen hebben we gepraat en wat die man zei: "Wij groeien zo uit onze voegen, wij kunnen eigenlijk niet aan dat iedere student, behalve student zijn, ook een keer iets in een commissie heeft gedaan of een baantje heeft gehad. Iets anders doet dan zijn studie. Wij kunnen dat principe niet volhouden. Dus er is plaats voor een nieuwe vereniging." En dat was voor ons vieren ... die Brouwer is later ook bankdirecteur geworden van de Deutsche Bank. Maar dat je je zo'n gesprek nog herinnert.

I-2: Dus dat was de geboorte van Quintus.

- G: Zo waren wij bij de geboorte van Quintus.
I-1: Dit is denk ik een mooi moment om af te sluiten, bij een geboorte.
I-2: Een prachtig verhaal.